

kad se on ne slaže s primjedbama instruktora. Zapisnik će potpisati pored instruktora i upravitelj pregledanog arhiva.

Nakon objavljenog pregleda instruktora će predati nalaze stanja Savjetu za kulturu i nauku NR Hrvatske. Tom će priložiti zapisnik s eventualnim priložima. Drugi primjerak zapisnika dostavit će direktoru arhiva, koji će nalazom upoznati organ društvenog upravljanja ustanove i nadležni NO.

11. Ukoliko se upravitelj arhiva ne slaže s primjedbama instruktora, iznijet će razlike u mišljenju pred organ

društvenog upravljanja svoje ustanove, a zaključke savjeta arhiva dostavit će se Savjetu za kulturu i nauku NR Hrvatske, koji će donijeti meritorno mišljenje.

12. Savjet za kulturu i nauku NR Hrvatske namirit će iz svog budžeta putne troškove instruktora, u smislu postojećih propisa o putnim troškovima.

U slučaju, da neka arhivska ustanova ili koji organ upravne vlasti zatraži pregled ili instruktažu, troškove puta snosit će dotični arhiv ili organ upravne vlasti.

IZ DRŽAVNOG ARHIVA NR HRVATSKE U ZAGREBU

Pregled rada u 1958. godini.

I. Vanjska služba

U svrhu organizacije vanjske službe, kontrole rada opadnih poduzeća, izrade kartoteke važnijih registratura, kontrole nad tim registraturama, te poslova škartiranja i preuzimanja registraturne građe, izvršeno je ukupno oko 70 posjeta i uvidaja kod raznih ustanova i privrednih organizacija. Posebna je brig-a vođena kontrolom nad registraturama stranih banaka, u likvidaciji. Od važnijih poslova škartiranja, izvršenog uz pomoć i suradnju ove ustanove, spominjemo one kod: Generalne direkcije JŽ — Kontrola prihoda; Industrije lokomotiva »Đuro Đaković«; Tvornice »Prvomajska«; Drvnog industrijskog poduzeća »Novoselec«; Željezničkog transportnog poduzeća u Zagrebu.

Veći broj spisa, odnosno konvoluta spisa, o agrarnim odnosima, izdavan je na posudbu raznim organima državne uprave i sudstva. Uz to je izrađen i niz elaborata o raznim pitanjima vanjske službe.

Uglavnom je dovršena kartoteka svih registratura, koje spadaju u nadležnost ovoga Arhiva, a služit će kao osnov daljnjem sistematskom radu vanjske službe. Započete su pripreme i izrađeni potrebni (početni) elaborati za izvršenje evidencije registratura na cijelom području NR Hrvatske. Da bi se rad

vanjske službe dovoljno efikasno razvijao potrebno je referentu — arhivistu dodijeliti još barem 2 arhivska pomoćnika.

II. Preuzimanje građe

1) Restitucija od Mađarske: oko 80 kartonskih kutija i 19 omota t. zv. »Komorskih spisa«, nešto filmovane građe i 11 svezaka jevrejskih matičnih knjiga;

2) Dva manja poklona građe obitelji Vernić i V. Lisinskoga;

3) Preuzeti su dijelovi registratura biv. Banskog stola, biv. Stola sedmorice, biv. Tvornice Braće Švečik i Okružnog suda u Zagrebu;

4) Dva manja otkupa — nešto chevovskih spisa i nešto spisa i korespondencije baruna Rodića.

Od dosta starih registratura, koje bi trebalo preuzeti, Arhiv nije preuzeo ništa osim navedenog pod 3) i to zbog pomanjkanja spremnog prostora, što je najteža prepreka za uspješan rad ove ustanove.

III. Sređivanje građe

a) Rad na starijoj građi:

1) Dovršeno je sređivanje skupina »Acta buccarana« i »Acta Officii dioecesani«.

2) Izrađena su i otkucana na stroju regesta za seriju Acta Capituli antiqua, fasc. 108-113.

3) Završeno je osnovno sređivanje zbirke »Emil Laszowski«, a započeto je sređivanje skupina Acta Domini Chabar i Fluminensia.

b) Rad na novijoj građi:

1) Ekipa od 6 službenika Arhiva sređila je i inventirala oko 4.000 svežanja građe Odjela za unutrašnje poslove Zemaljske vlade. Za Unutrašnji odjel i veći dio predsjedničkih spisa Zemaljske vlade izrađena je privremena inventarska kartoteka, a definitivna će biti izrađena, kad se ovi fondovi do kraja srede;

2) Dovršen je rad na sređivanju arhiva Vlastelinstva Valpovo, t. j. onog glavnog dijela arhiva, koji se nalazi u Zagrebu;

3) Izvršen je dio posla na sređivanju skupine Ministarstva pravosuđa;

4) Izvršen je veći dio posla na sređivanju rukopisne ostavštine Vj. Spinčića. Rad nije u potpunosti dovršen, kao što je bilo planom predviđeno, uslijed nepredvidivo obimnog posla na sređivanju ogromne Spinčićeve korespondencije, kao i radi izvanrednih tekućih poslova koje je zaduženi službenik morao da obavlja;

5) Izvršeni su planom predviđeni sređivački poslovi na skupinama: Varaždinska županija, Primorsko-krajiška oblast i Acta Regii cameralis administratoratus, te planirani pripremni poslovi na sređivanju skupina: Plemenita općina Turopolje i Oguliner Regimentsgericht.

IV. Suradnja s nastavom

Vođena je akcija, da nastava srednjih škola što više koristi posjet Arhivu i njegovim izložbama. Ostvaren je priličan broj tih školskih posjeta — seminara, uz obavezno tumačenje sa strane arhivista ovog Arhiva. Rezultati su bili prilično dobri, ali je u buduće potrebno angažiranje većeg broja arhivista na tom poslu, kao i pronalaženje najraznovrsnijih formi suradnje s nastavom.

I rad studenata je potican. Međutim se on uglavnom ograničio na korištenje čitaonice ovog Arhiva sa strane studenata, radi njihovog pripremanja za

ispite. I dalje je ostalo otvoreno pitanje, da se više studenata privuče na istraživački rad u ovaj Arhiv. Suradnja s odnosnim katedrama na Sveučilištu još uvijek ne daje zadovoljavajuće rezultate.

V. Naučni rad na arhivistici i drugim pomoć. histor. naukama, te historijske studije

Veći dio arhivista i naučnih suradnika radio je na raznim stručnim i naučnim studijama. Po broju tih radova, ne samo onih objavljenih, već i onih, koji su u pripremi za štampu, ova aktivnost stručnih službenika je uspješna. Ponešto još uvijek zaostaje rad na samoj arhivistici i pomoćnim historijskim naukama.

Pokretanje »Arhivskog vjesnika« svakako je vrlo povoljno utjecalo kao poticaj, da se ovaj stručni i naučni rad može uspješnije razvijati. Nadalje je u tu svrhu pokrenuto i održavanje stručnih predavanja s diskusijom. Predavanja, od kojih su u drugom polugodištu dva već održana, imaju svrhu da s jedne strane potaknu diskusije o stručnim arhivističkim pitanjima, da utvrde i unaprede principe stručnog rada u ustanovi, a uz to, s druge strane, da potaknu stručne službenike na studij, iz kojega mogu nastati sve bolji i kvalitetniji stručni i naučni prilozi za »Arhivski vjesnik« i druge publikacije.

VI. Izdavačka djelatnost

1) Izrađeni su indeksi imena mjesta i stvari za prvi i drugi svezak »Zaključaka Hrvatskog sabora« (1630-1713). Uz to su isti indeksi izrađeni i za petu knjigu Saborskih spisa, koje je svojevrmeno izdao F. Šišić, bez takvih indeksa, pa će i oni biti objavljeni uz prvi svezak spomenutih »Zaključaka«, kao njegov dodatak. Priređen je tako sav dopunski materijal za doštampavanje spomenutih dvaju svezaka »Zaključaka Hrvatskog Sabora«, čiji je osnovni tekst već ranije bio štampan.

2. Završeni su svi radovi za prvi svezak »Arhivskog vjesnika«, zajedničke stručne publikacije svih arhivskih ustanova u NR. Hrvatskoj. Štampanje prvog sveska za-

vršeno je koncem februara 1959. god. na 622 strane oktav formata u 1.000 primjeraka. Glavni dio sadržaja tog sveska predstavlja kritički priredena građa za noviju povijest Hrvatske.

Materijalna sredstva za gornje publikacije osigurao je Savjet za kulturu i nauku NR Hrvatske, a za štampanje onih dodatnih indeksa Šišićevoj petoj knjizi Saborskih spisa, dala je izvjesnu materijalnu pomoć Jugoslavenska akademija u Zagrebu.

U toku 1958. godine pripremana je i građa za drugi svezak »Arhivskog vjesnika«.

Pripremljen je nov dio rukopisa inventara i registara Acta Capituli antiqua za objavljivanje.

Započet je rad na izboru građe o historiji radničkog pokreta u Hrvatskoj 1894-1918., što će štampati Republičko vijeće SSJ za Hrvatsku.

VII. Rad na restauriranju dokumenata i foto-služba

U toku 1958. godine restaurirano je ručno 668 listova dokumenata pisanih na papiru, 49 listova pisanih na pergameni, a 150 listova je laminirano. Osim toga je restaurirano 14 pečata i jedna geografska karta.

Pregledana su sva spremišta Državnog arhiva, da bi se ustanovila količina i stepen oštećenosti arhivske građe, a prikupljeni su i od drugih arhivskih ustanova u NR Hrvatskoj pregledi najugroženije građe, kako bi se planski moglo pristupiti njezinom restauriranju.

Izvršena je i dezinfekcija primljene građe Sudbenog stola.

U fotolaboratoriju je ove godine izrađeno oko hiljadu fotokopija.

Rad na restauriranju u mnogome je otežan zbog pomanjkanja uvoznog materijala, koji je potreban za rad, a djelatnost fotolaboratorija je ograničena, jer nema aparature za mikrosnimanje. Nedostatak te aparature se sve teže osjeća, jer su sve brojniji i veći zahtjevi

raznih istraživača i ustanova za snimanje građe iz ovog Arhiva.

VIII. Biblioteka

Knjižni fond je povećan za 222 djela u 304 sveska. Primano je 30 časopisa, od čega četiri strana.

IX. Rad čitaonice arhiva

Ukupno je u protekloj godini radilo 62 istraživača. Uz njih radili su i 124 studenta, na literaturi, spremajući se za ispite. Rad je u čitaonici otežan za zimskih mjeseci zbog slabog funkcioniranja centralnog grijanja u zgradi, a drugim sredstvima se teško postiže dovoljno zagrijavanje čitaonice.

X. Ostali rad

Za Institut društvenih nauka FNRJ u Beogradu izrađen je kartotečni pregled svih važnijih fondova XX. stoljeća u ovom arhivu, uz detaljniji opis sadržaja pojedinog fonda.

Izrađeno je oko 500 regista dokumenata o odjecima Oktobra, koristeći građu svih fondova u kojima su se odnosni dokumenti mogli naći.

Pružena je pomoć Saveznom sekretarijatu za prosvjetu i kulturu u vezi s izradom novih propisa o stručnim ispitima arhivskih službenika.

Nekoliko arhivista uzelo je učešća u radu paleografsko-arhivističkog tečaja što ga organizira Arhiv JAZU, te su kao predavači predavali arhivistiku i nacionalnu historiju.

Kod ocjene rada stručnih službenika treba uzeti u obzir, da je veći dio njih zadužen i poslovima skrbništva nad pojedinim spremištima ovoga Arhiva. Uprava je sa skrbnicima održala nekoliko sastanaka radi rješavanja raznih tekućih pitanja u spremištima.

Ovaj Arhiv je konačno osim izložbe dao svoj doprinos II. kongresu historičara FNRJ održanom u Zagrebu od 23-26. XI. t. g. i referatima dvojice naučnih suradnika, te učešćem ostalih stručnih službenika na kongresu i u njegovim pripremama.

Stjepan Bačić